

Bespreking: Inventarisatie Vlinderdas

Bax, G., W.J. Bosch, C.C. van Rijswijk & G. Sanders (2009) *Inventarisatie van de Vlinderdas in 2007 en 2008. Natuurontwikkeling in landbouwenclave de Hindekamp. Rapport KNNV afdeling Wageningen e.o., 228 pp. Te verkrijgen door € 15 euro over te maken op reknr. 1010176 t.n.v. KNNV afd. Wageningen o.v.v. "rapport Vlinderdas".*

De leden van KNNV afdeling Wageningen hebben weer hard gewerkt de afgelopen twee jaar. Resultaat van de inventarisatie van Vlinderdas/Hindekamp, een natuurontwikkelingsgebied (500 ha) dat aansluit op de Ginkelse heide bij Ede, is een dik rapport waarin waarnemingen van allerlei soortgroepen worden besproken. Al eerder voerde de KNNV-afdeling zulke inventarisaties uit in o.a. het Renkumse beekdal. Een mooi voorbeeld van samenwerking van verschillende soortgroepdeskundigen op lokaal niveau. Dat zouden veel meer KNNV-afdelingen moeten doen!

In dit rapport worden vondsten van mossen (108 soorten) en korstmossen (36 soorten) in aparte hoofdstukken vermeld. Bijzondere vondsten waren onder andere *Archidium alternifolium* en *Sphagnum molle*. Naast de flora en fauna komen ook geomorfologie en landschap aan bod in de inleidende hoofdstukken.

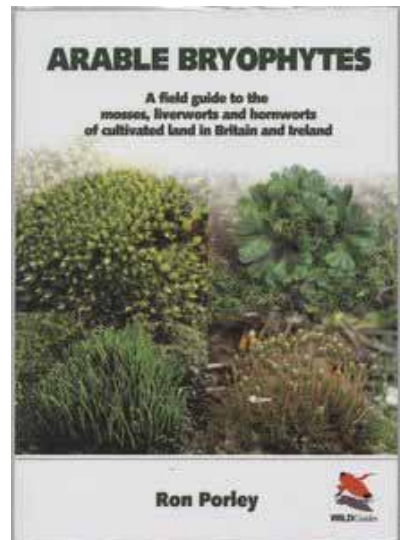
Laurens Sparrius

Bespreking: Arable bryophytes

R. Porley. 2008. *Arable bryophytes. A field guide to the mosses, liverworts and hornworts of cultivated land in Britain and Ireland.* WildGuides Ltd., Hampshire, UK. ISBN 978-1-903657-21-8. Paperback. 140 pp. Ca. £ 17.

Akkers zijn niet mijn favoriete jachtgebied. Over de aanschaf van een boekje over akkermossen, verschenen in het kader van het langjarige project "Survey of the Bryophytes of Arable Land (SBAL)" van de British Bryological Society, hoefde ik dan ook niet lang na te denken: een ideale gelegenheid om mijn vooroordelen over akkers als marginaal biotoop voor mossen te herzien. Helaas ben ik niet veel wijzer geworden. De resultaten van de Survey worden in één pagina afgedaan met een lijst van de 26 meest gevonden mossen en de mededeling dat "full results will be presented in a series of scientific papers". Vragen als: Wat bepaalt de soortenrijkdom van mossen op akkers? Zijn oude akkers soortenrijker dan jonge? Is er een relatie tussen teeltsystemen en mosgemeenschappen? blijven onbeantwoord.

Het boekje is opgezet als veldgids “aimed at farmers, advisers, ecological surveyors and policy makers”. Het behandelt 47 mossen, waarbij 34 extra soorten worden genoemd. Een 10x, liefst 20x vergrotende loop, wordt aangeraden als hulpmiddel in het veld. De mossen zijn ingedeeld in 11 vormgroepen. Een naar vormgroep geordende sleutel met 86 soorten zou de gebruiker moeten helpen bij de determinatie. Kennelijk is hier iets misgegaan. De ‘sleutel’ blijkt een tabel met soorten geordend op wetenschappelijke naam. Per soort worden identificatiekenmerken (kapsels, blaadjes, tubers), bodemeigenschappen, zeldzaamheid en verwante soorten genoemd. De veldgids werkt dus alleen door eerst plaatjes te kijken, een gelijkend mos te kiezen en hiervan in de tabel enkele kenmerken te checken. Dit laatste zal niet altijd meevallen met een 10x of 20x loop. Vooral de tuberkenmerken lijken me lastig te bepalen, nog afgezien van het feit dat er diverse tuberdragende soorten door elkaar heen kunnen groeien. Het grootste deel van de gids bestaat dus uit plaatjes: twee pagina’s foto’s en korte teksten per soort plus een verspreidingskaartje voor de Britse Eilanden. De foto’s zijn wisselend van kwaliteit maar geven per soort meestal een goed beeld. Bij ons ontbrekende (of nog niet opgemerkte?) soorten zijn *Didymodon tomaculosus* en *Leptophascum leptophyllum*. Twee pagina’s foto’s van *Bryum*-tubers op eenzelfde schaal zijn zeer de moeite waard, met een tubertje van *Bryum valparaisense* (bekend van Isles of Scilly) als uitsmijter. Kortom: een aardig boekje waaruit de grote verscheidenheid van kleine mosjes blijkt. De meeste van de behandelde soorten blijf ik toch liever meer associëren met natuurontwikkelingsterreinen, uiterwaarden en kalkgraslanden dan met akkers...

Rienk-Jan Bijlsma

Bespreking: Bryophyte Biology (tweede editie)

B. Goffinet & A.J. Shaw (ed.), 2009. *Bryophyte Biology*. Second edition. Cambridge University Press, Cambridge. ISBN 978-0-521-69322-6. Paperback. 565 pp. £ 35

De eerste editie van dit boek verscheen in 2000 en werd een onmisbare bron van informatie over de biologie van mossen o.a. de ecofysiologie. De tweede editie heeft een groter formaat en is dikker wat meer inhoud doet vermoeden. Volgens de Preface moet de nieuwe editie meer als complementair ten opzichte van de eerste editie worden gezien dan als vervanging. Dit zal te maken hebben met het feit dat enkele onderwerpen zijn verdwenen, waaronder ‘Chemical constituents and biochemistry’ en ‘Bryogeography and conservation of bryophytes’. Anderzijds zijn overeenkomstige hoofdstukken zo sterk gewijzigd dat er wel degelijk sprake is van vervanging.

De eerste drie hoofdstukken is voer voor systematici. Ze behandelen de levermosses, bladmosses resp. hawwmosses. Van deze groepen worden de morfologie, anatomie en klassificatie besproken en wordt een systematische indeling uitgewerkt tot op genus. Als de hier gepresenteerde indeling van